

18 april 2021 Maranathakerk Den Haag 2e zondag na Pasen 'Misericordia Domini'

Johannes 21:15-25

Gemeente van Jezus Christus,

op de toren van een rooms katholieke kerk staat een kruis, op de toren van een protestantse kerk een haan.

Dit verhaal klopt al gelijk niet want de Maranathakerk heeft een kruis op het dak. Niet alles past in een vakje. Bij de Houtrustkerk klopt het wel, die heeft een prachtige haan op de toren, en verder is een kwestie van tellen hoe vaak het klopt.

Een verklaring heb ik niet zo bij de hand. Misschien hebben protestantse kerken een haan op de toren van de kerk omdat onze calvinistische aard vroeg opstaan en hard werken belangrijk vindt en dan heb je aan die haan een goeie. Misschien is het omdat calvinisten van oudsher houden van een grondig zondebesef, en ook dan komt die haan goed van pas. Het is immers de haan die met zijn gekraai bij Petrus het besef doet inslaan dat hij gedaan heeft wat hij nooit had willen doen.

Verloochening van Christus: tot drie maal toe: ik ken deze man niet, ik hoor niet bij hem.

Alle vier evangelisten vertellen het verhaal aangrijpend. De geslagen man die naar buiten gaat, alleen, zijn bittere tranen. 'Erbarme dich' de aria waarmee de Mattheus Passion ons als Petrus laat zijn. Onze calvinistische vaders en broeders waren en zijn gesteld op goeie grondige wroeging. Hier voldoet geen half werk, het moet tot op de bodem, en het gaat over jou. Wijzelf moeten worden aangesproken en tot besef van onze nood gebracht. Op zondag hoor je het van de kansel en door de week roept de haan het van de toren. Voor menigeen was de maat op een goed moment wel vol, en men ging, en wie bleef kreeg in veel kerken een ander verhaal te horen. We hoefden niet meer alleen met onszelf en onze slechtheid bezig te zijn, lees de Bergrede, lees de profeten, niet meer wij, het gaat om de ander.

De vragen die Jezus stelt aan Petrus gaan echter niet over een ander. Ze gaan over Petrus. Over dat uiterst pijnlijke falen. Dus toch.

De haan wordt niet genoemd. Maar bij een kolenvuurtje dat eerst op de binnenplaats van de hogepriester brandde, en nu het vuur is waaromheen Petrus en de anderen zijn uitgenodigd om te eten, gaat zijn gekraai opnieuw door merg en been. En Jezus stelt zijn vraag niet eenmaal maar driemaal, en ook dat brengt Petrus naar de plek van zijn pijn.

Hoe zou het geweest zijn als Jezus rechttoe rechtaan had gevraagd: waarom heb je dit gedaan, waarom heb je gezegd dat je niets met mij te maken had? Probeer zo'n vraag even op jezelf uit en je weet het antwoord: je schiet gelijk in de afweer, je duikt weg achter je buitenmuur.

Maar voor deze vraag: heb je me lief? zijn er geen muren. Deze vraag leidt Petrus naar zijn hart, zijn binnenruimte. Eigenlijk was het al die naam: Simon, zoon van Johannes. Deze

aanspraak klinkt alleen hier, en aan het begin van het Evangelie, bij de allereerste ontmoeting, toen Jezus hem aankeek en zei: jij bent Simon, de zoon van Johannes, Je zult heten Kefas, dat is vertaald Petrus, en nog een keer vertaald voor ons: rots. Simon, dat is de naam die hij bij zijn geboorte kreeg, dan ben je nog niet meer dan 'de zoon van'. Gebruikelijk was dat er in de loop van je leven een naam bijkwam, eentje waarmee je kon worden onderscheiden van de rest. Simon, zoon van Johannes werd pas later Petrus.

De naam Petrus geeft de levensloop weer, je bijzonderheden, je karakter, het is je image, je status. De naam Petrus zegt wie hij in zijn leven is geworden en precies die naam hoort hij hier tot driemaal toe niet. Hij gaat weer terug naar af. Naar voor hij Petrus heette. Zonder diploma's, zonder CV, zonder prestaties, zonder verhulling, zonder kleed, alleen maar hij: Simon, zoon van Johannes. Niets meer om achter weg te kruipen. Alleen maar hij. Die ene vraag, met alleen zijn geboortenaam brengt hem naar de binnenruimte van zijn leven, tot achter de verdedigingslijnes. Hij heeft niets meer, hij is alleen nog, niets anders meer dan hij.

Dit is waar menig kerkvader een leven lang over schreef en onderwees, vaak wordt het genoemd: 'armoede van geest'. Dit is waar pastoraat over gaat, herderschap. Niet als Pétrus staan we voor Hem, met een naam en van alles, maar met niets, alleen maar zoals we zijn. Naar dat zijn wordt Petrus geleid, daar gebeurt heelwording. Te horen is dat al in zijn eerste antwoord waar hij niet ingaat op dat 'meer dan zij'. Niet zijn eigen liefde maakt hij groot, hij geeft zich over aan: U weet. Deze nieuwe verhouding ontvouwt zich dan volledig bij de derde vraag: U weet alles, u weet dat ik u liefheb. Meer heb ik niet, meer ben ik niet.

Heel zacht merkbaar neemt Jezus in de loop van deze drie vragen het liefhebben van Petrus over. Het liefhebben waar Jezus naar vraagt heeft nog een keuze in zich, het is liefde waar je voor kiest, voor gaat. Petrus antwoordt met een woord voor liefhebben dat geen keuze in zich heeft, het is er, of ik er naar leef of niet, na alles wat er is gebeurd kan ik er niet meer van maken. Dat woord van Petrus neemt Jezus in zijn derde vraag over en dan breekt die dam van het verdriet echt door. Meer heb ik niet, dit is het. De bittere tranen van diepe wroeging, worden nu een teken van genezing, innerlijke heelwording.

U die mij ziet zoals ik ben, dieper dan ik mezelf ooit ken, kent gij mij. Voor velen een lievelingspsalm, 139. Bekend geworden met het lied 'Ken je mij, wie ben ik dan?' Ook de openingspsalm (33) vandaag zong het: Hij weet wat in ons is. Met daarbij de tekst van de antifoon De trouw van God vult de aarde.

De trouw van God vult de aarde en reikt tot waar geen ander mens komen kan, tot in het graf, tot in het hart. Want Hij weet wél van jou, hij kent je, al oordelen mensen en hebben ze geen idee hoe het echt zit. Daarom ook : niet oordelen over anderen maar weten dat het ook bij hen anders zal zijn dan jij denkt.

Een lezing van intimiteit. In hoeverre zijn wij in staat deze liefde, deze intensiteit, te verdragen van iemand die zijn blik niet afwendt, blijft vragen. Hoeveel licht kunnen we verdragen.

In de kerk gaat het over naastenliefde, over herderschap, én over onszelf. In die zin vraag ik aandacht voor een vergeten thema. De kerk als huis van de ziel, waar je in de stilte van je binnenste met Hém mag verkeren.

Alle vier de evangelisten vertellen dit Petrus verhaal met zoveel innerlijke details, dat het zijn eigen verhaal wel moet zijn geweest. Over voorzegging en verloochening hanengekraai herinnering, diep verdriet ontluistering. Hoe vaak zal hij dit in de vroege gemeente van Christus hebben verteld, mét de niet te bevatten ontdekking dat hij daarmee niet voorgoed uit de liefde van Christus was verstoten

Deze man vol grote voornemens die zichzelf verslagen ziet bij het kraaien van een haan in de vroege ochtend en zichzelf hervindt in die andere vroege ochtend in de liefde van de opgestane Heer, het moet een kernthema geweest in die vroege kerk.

De man die zichzelf hervindt, ontluisterd en bevrijd, in de vragen die hem brengen naar de plek waar hij niet wil zijn, de plek van zijn verdriet, de plaats waar hij zijn Heer hervindt. Dit is de mens die tot het hoeden van de gemeente werd geroepen. Herderschap, pastoraat, is niet alleen de schapen warm houden en ze toedekken. Het is hen voorgaan en leiden naar een plek waar we nog niet waren en ook niet zomaar heen zouden gaan. Herder word je als je daar zelf van weet.

We begonnen bij de haan op de toren, de haan van Petrus. Hij roept je wakker en vraagt om licht te verdragen ook op plaatsen waar je nog niet wilt zijn. Soms gaat het even niet over de ander, maar over jou.

Amen

Den Haag, 18 april 2021, Erika van Gernerden